

Beslut

DnrM-2019-1803-4
2019-09-04

Andreas Norén
Telefon 026-17 80 00
e-post miljo@gavle.se

VÄGHÅLLNING GÄVLE KOMMUN
KYRKOGATAN 22
801 84 GÄVLE

Förslag till beslut om föreläggande att upprätta dokumenterad egenkontroll enligt miljöbalken

Verksamhetsutövare: Samhällsbyggnadsnämnden, Gävle kommun
Organisationsnummer: 212000-2338.

Beslut

Jävsnämnden förelägger Samhällsbyggnadsnämnden, Gävle kommun i egenskap som väghållare för samtliga kommunala vägar, att:

1. Identifiera och dokumentera väghållarens risker för påverkan på miljö och människors hälsa enligt miljöbalken.
2. Upprätta ett förslag på egenkontrollprogram för att hålla er underrättade om och minska väghållarens risker ur hälso- och miljösynpunkt. Egenkontrollprogrammet ska innehålla följande:
 - Dokumentation av hälso- och miljörisker enligt punkt ett ovan.
 - Förebyggande åtgärder som väghållaren vidtar med anledning av de risker som identifierats. En åtgärd kan exempelvis vara en dokumenterad rutin för kontroll och mätning av luftkvalitet.
 - En dokumenterad rutin för hur väghållaren hanterar olyckor och utsläpp av miljöfarliga ämnen på kommunala vägar.
 - Dokumenterade rutiner för kontroll och eventuella åtgärder av buller.
3. Upprätta en dokumenterad ansvarsfördelning för vem eller vilken funktion som ansvarar för att de olika delarna i det egenkontrollprogram som ska tas fram enligt punkt ett och två ovan genomförs och efterlevs.

Dokumentationen enligt punkt 1, 2 och 3 ska redovisas för tillsynsmyndigheten **senast den 31 mars 2020.**

Bakgrund

Gävle kommun är väghållare och verksamhetsutövare när det gäller skötseln och trafikplaneringen av alla kommunala vägar i Gävle kommun (härefter

benämnt som vägghållare). Vägghållaren ska efterleva de regler som finns i miljöbalken. Samhällsbyggnadsnämndens avdelning för miljö- och hälsoskydd, är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken och miljötillsynsförordningen för aktuell vägghållare. Vi (tillsynsmyndigheten) kontrollerar huruvida miljöbalkens bestämmelser efterlevs av vägghållaren. För denna kontroll betalar vägghållaren en årlig tillsynsavgift.

I vägghållningen ingår bland annat trafikplanering, vintervägghållning, vägarbeten som innefattar schaktningar, transporter och avfallshantering. Dessa verksamheter ger upphov till utsläpp av avgaser från trafik, buller från trafik, buller från underhållsfordon samt utsläpp av vägsalt och andra miljöskadliga ämnen till mark och vatten. Vägghållaren ska kontrollera sin verksamhet enligt 26 kap 19 § i miljöbalken. Bestämmelsen innebär bland annat att vägghållaren fortlöpande ska planera och kontrollera verksamheten för att förebygga olägenheter för människors hälsa och/eller miljön. Vidare ska verksamheten genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens påverkan på miljön och människors hälsa.

Den som bedriver en verksamhet som kan befaras medföra olägenhet för människors hälsa eller påverkan på miljön, till exempel en kommunal vägghållare, ska lämna förslag till kontrollprogram eller förbättrande åtgärder till tillsynsmyndigheten, om tillsynsmyndigheten begär det.

Enligt miljöbalken och miljöprövningsförordningen finns tillståndspliktiga och anmälningspliktiga verksamheter. Dessa verksamheter omfattas av förordningen (1998:801) om verksamhetsutövares egenkontroll. Vägghållarens verksamhet som sådan är varken tillstånds- eller anmälningspliktig och omfattas därmed inte av egenkontrollförordningen. Förordningen kan däremot användas som vägledning när ett egenkontrollprogram upprättas.

Vi har fört diskussioner med representant från vägghållaren om att vi avser att begära in en del dokumentation om egenkontroll enligt miljöbalken, se närmare under nedanstående rubrik.

Kommunikation i ärendet

Den 12 april 2019 träffade vi representant för vägghållaren (Marie Grew, tf. avdelningschef på trafik och tillstånd, Livsmiljö Gävle) och berättade om vilka krav som finns på vägghållaren utifrån miljöbalken och mer specifikt kring systematisk egenkontroll. Vi berättade att vi avsåg att kräva in uppgifter från vägghållaren om hur de bedriver sin egenkontroll enligt miljöbalken.

Vid samma möte bestämdes en tid för ett nytt tillsynsmöte där vägghållaren skulle redogöra för hur de efterlever miljöbalkens bestämmelser med fokus på egenkontrollen.

Den 12 juni 2019 hade vi ett nytt möte där vägghållaren redogjorde för sin egenkontroll enligt miljöbalken. Vid mötet framkom följande brister i egenkontrollen:

- Ansvarsfördelningen för kontroll och åtgärder är otydlig på vissa områden och ej dokumenterad, t.ex. när det gäller kontroll av utsläpp till luft från trafiken på kommunala vägar.

- Ingen systematisk dokumenterad genomgång av väghållarens risker för människors hälsa och miljön har genomförts.
- En dokumenterad rutin för att hantera olycka och utsläpp av miljöfarliga kemikalier på kommunal väg saknas.
- En dokumenterad rutin för hur klagomål på buller från kommunal väg hanteras saknas.
- Ett systematiskt dokumenterat arbete för att förebygga buller saknas.
- Det förebyggande arbetet mot påverkan på kommunala vattentäkter kan förbättras. Ett systematiskt, förebyggande arbete saknas när det gäller fysiska grundvattenskydd och saltning av vägar inom vattenskyddsområde.
- Dokumentation av vilka kemikalier som verksamheten använder saknas. En policy finns för att minska användningen av bekämpningsmedel, men det saknas ett systematiskt arbete för att minska användningen av skadliga kemikalier.
- Miljökrav i upphandlingar följs inte upp systematiskt.

Minnesanteckningar från mötet har kommunicerats med väghållaren, vilka bifogas beslutet.

Motivering av beslutet

Väghållningen medför många risker ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt som väghållaren har rådighet att förebygga och motverka. Om riskerna inte förebyggs och hanteras på ett bra och systematiskt sätt kan det skapa olägenheter för människors hälsa och påverka miljön. Verksamheten är utspridd i stora delar av kommunen och många människor berörs av väghållarens verksamhet. Verksamheten är därför inte försumbar när det gäller risk för olägenhet för människors hälsa eller påverkan på miljön. Vi bedömer att väghållarens verksamhet därför omfattas av hänsynsreglerna i miljöbalken samt kraven på egenkontroll i 26 kap, miljöbalken. Verksamheten ska enligt 19 §, 26 kap, miljöbalken bedriva ett systematiskt miljöarbete i form av att fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka och förebygga olägenhet för människors hälsa och påverkan på miljön.

En grundläggande del i det systematiska miljöarbetet är att väghållaren identifierar alla sina risker för att kunna prioritera bland dessa och vidta åtgärder för att förebygga riskerna till exempel genom fysiska åtgärder, rutiner för kontroll och skötsel, rutiner för olyckor m.m. Syftet är att väghållaren på ett systematiskt sätt ska förebygga och motverka olägenheter för människors hälsa och påverkan på miljön. Att ni identifierar era risker ur miljö- och hälsosynpunkt och redovisar hur ni arbetar förebyggande med dessa behövs även för vår tillsyn enligt miljöbalken. Enligt 21 §, 26 kap, miljöbalken kan vi förelägga en verksamhet att lämna de uppgifter som behövs för vår tillsyn.

Vidare förelägger vi om att väghållaren ska upprätta ett förslag på egenkontrollprogram, enligt 19 §, 26 kap, miljöbalken. På grund av brister i egenkontrollen som vi uppmärksammat vid tillsynsmöten den 12 april och 12 juni 2019 bedömer vi att det finns ett behov av att upprätta ett egenkontrollprogram. Ni ska identifiera era risker och utifrån dem redovisa vilka rutiner och åtgärder ni vidtar och planerar att vidta för att minimera era

risker. Vissa specifika brister i egenkontrollen som vi har uppmärksammat förelägger vi särskilt om, t.ex. att ta fram en dokumenterad rutin för hantering av olyckor och utsläpp av miljöskadliga ämnen på kommunala vägar. Egenkontrollprogrammet ska skickas in som ett förslag så att vi har möjlighet att komma med synpunkter innan ni fastställer programmet.

För att arbetet med egenkontroll ska fungera är det viktigt med en ansvarsfördelning som fastställer vem eller vilka som ansvarar för de olika delarna i egenkontrollprogrammet. Därför förelägger vi er att redovisa en dokumenterad ansvarsfördelning för de frågor som rör miljöbalken.

Lagstöd

Vi fattar beslutet med stöd av följande lagstiftning:

26 kap. 9 § miljöbalken

En tillsynsmyndighet får besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken och dess tillhörande föreskrifter, domar och andra beslut ska följas.

26 kap. 19 § miljöbalken

Den som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller påverka miljön skall fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar.

Den som bedriver sådan verksamhet eller vidtar sådan åtgärd skall också genom egna undersökningar eller på annat sätt hålla sig underrättad om verksamhetens eller åtgärdens påverkan på miljön.

Den som bedriver sådan verksamhet skall lämna förslag till kontrollprogram eller förbättrande åtgärder till tillsynsmyndigheten, om tillsynsmyndigheten begär det.

26 kap. 21 § miljöbalken

Tillsynsmyndigheten får förelägga den som bedriver verksamhet eller vidtar en åtgärd som det finns bestämmelser om i miljöbalken eller i föreskrifter som meddelats med stöd av balken, att lämna de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen.

26 kap. 22 § miljöbalken

Den som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd, som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller miljön, är skyldig att utföra sådana undersökningar av verksamheten och dess verkningar som behövs för tillsynen.

2 kap. 2 § miljöbalken (1998:808) "Bevisbördan"

Vid tillsyn enligt denna balk är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av detta kapitel iakttas.

2 kap. 2 § miljöbalken (1998:808) "Kunskapskravet"

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

2 kap. 3 § miljöbalken (1998:808) "Försiktighetsprincipen"

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd, ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte ska, vid yrkesmässig verksamhet, användas bästa möjliga teknik.

2 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) "Substitutionsprincipen"

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall undvika att använda sådana kemiska produkter som kan befaras medföra risker för människors hälsa eller miljön, om de kan ersättas med sådana produkter som kan antas vara mindre farliga.

2 kap. 7 § miljöbalken (1998:808) "Skälighetsregelns innebörd"

Ovan nämnda krav i 2-6 §§ ska gälla i den utsträckning det anses rimligt. I denna avvägning ska nyttan med ställda krav ställas mot kostnaden för dessa.

Så här kan ni överklaga beslutet

Ni kan överklaga beslutet hos Länsstyrelsen i Gävleborg inom 3 veckor från den dag då ni fick del av beslutet. Överklagandet ska vara skriftligt och skickas till: Samhällsbyggnadsnämnden, Gävle kommun, 801 84 Gävle, som prövar om överklagan kommit in i tid och skickar den vidare till länsstyrelsen.

Det ska framgå av skrivelsen vilket beslut som överklagas, varför ni tycker det kan vara felaktigt och hur ni önskar få det ändrat. Skrivelsen ska vara undertecknad och innehålla uppgifter om namn, adress och telefonnummer.

Samhällsbyggnad Gävle

Andreas Norén
Miljöinspektör

Delges: Samhällsbyggnadsnämnden

Bilagor: Mötesanteckningar delgivna väghållaren, daterade 19-06-12